

BEZHVIEZDNE MORE

ERIN
MORGENSTERN

AUTORKA KULTOVÉHO ROMÁNU •

Nočný cirkus

Lindeni

Bezhviezdne more

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Erin Morgenstern
Bezhviezdne more – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

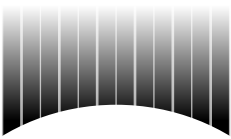
Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

BEZHVIEZDNE MORE

ERIN MORGENSTERN

— — — — —

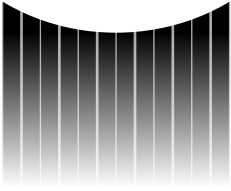
BEZHVIEZDNE

MORE

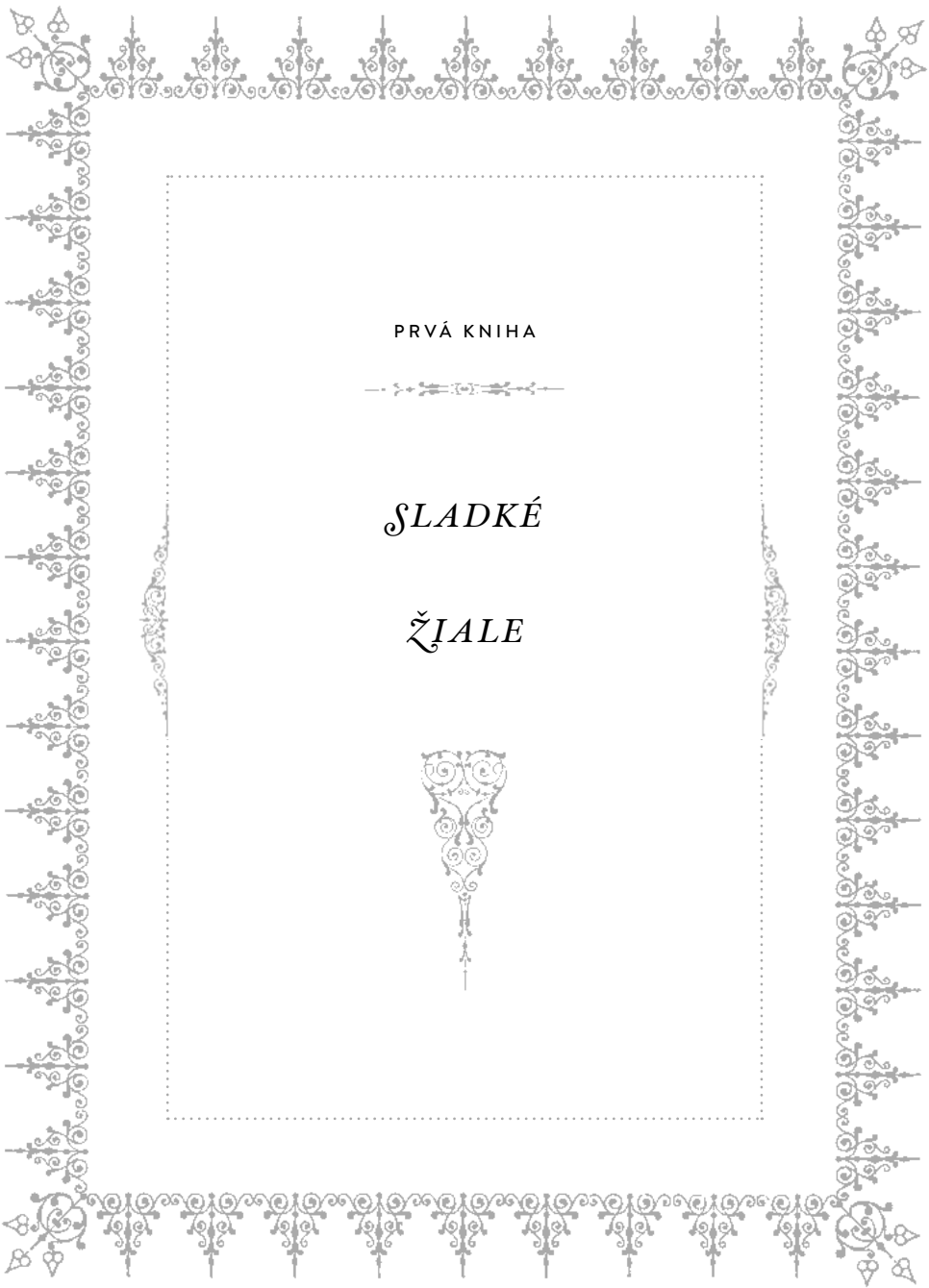
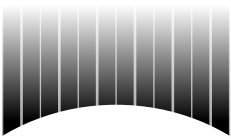
— — — — —

Z angličtiny preložila
Zuzana Trstenská

Ljndeni

PRVÁ KNIHA

— — — — —

SLADKÉ

ŽIALE

SLADKÉ ŽIALE

Dávno-pradávno...

V pivnici je pirát.

(Pirát je metafora, ale zároveň aj skutočný človek.)

(Pivnicu možno právom považovať za väzenie.)

Piráta sem zavreli pre mnohé pirátske činy, ktoré nepiráti rozhodujúci o takýchto veciach považujú za zločiny dostatočne závažné na to, aby ich potrestali.

Niektó povedal, že treba zahodiť kľúč, ale kľúč doteraz visí na sčernetom kruhu na háku na stene.

(Je tak blízko, že ho vidno aj spoza mreží. Sloboda na dohľad, no mimo dosahu, pripomienka pre väžňa. Na druhej strane mreží, tam, kde sa nachádza aj kľúč, si na toto však už nikto nespomína. Premyslený psychologický zámer je zabudnutý, premenil sa na zvyk a pohodlnosť.)

(Pirát si to uvedomuje, no zdrží sa komentára.)

Strážnik sedí na stoličke pri dverách a číta kriminálny román na pokračovanie na vyblednutom papieri a praje si byť idealizovanou, fiktívnou verziou seba samého. Premýšľa, či pirátov a zlodějov odlišujú len lode a klobúky.

Po nejakom čase ho vystrieda iný strážnik. Pirát nevie určiť ich presný rozvrh, lebo v pivničnom väzení nie sú hodiny, ktoré by ukazovali čas, a vlny trieščiace sa na pobreží pohlcujú ranné zvony aj večernú veselosť.

Tento strážnik je nižší a nečíta. Nepraje si byť nikým iným ako sebou, chýba mu predstavivosť, nevie si vymyslieť alter egá a nevie empatizovať s mužom za mrežami, jedinou živou dušou v miestnosti s výnimkou myši. Keď nespí, venuje prehnané množstvo pozornosti svojim topánkam. (Zvyčajne spí.)

Približne tri hodiny po tom, ako nízky strážnik vystrieda strážnika čitateľa, prichádza dievča.

Dievča prinesie tanier s chlebom a misku s vodou a položí ich pred pirátovu celu, no ruky sa mu tak trasú, že pritom polovicu vody rozleje. Potom sa otočí a vybehne hore schodmi.

V druhú noc (iba háda, že je noc) sa pirát postaví čo najbližšie k mrežiam a dievčaťu vypadne z rúk chlieb, tak ďaleko od mreží, až je takmer mimo pirátovho dosahu, a vyleje sa takmer všetka voda.

V tretiu noc pirát ostane v tieni v zadnom kúte a podarí sa mu tým uchrániť väčšinu vody.

Vo štvrtú noc príde iné dievča.

Toto dievča nezobudí strážnika. Jeho chodidlá potichu došlapujú na kamene a všetky jeho zvuky pohlcujú morské vlny a šuchotanie myší.

Dievča sa zadíva do tieňov na sotva viditeľného piráta, sklamané si potichu povzdychne a položí chlieb s miskou k mrežiam. Potom čaká.

Pirát ostane v tieni.

Po niekoľkých minútach ticha prerušovaných chrápaním strážnika sa dievča otočí a odíde.

Keď si pirát vezme svoje jedlo, zistí, že má vodu zmiešanú s vínom.

Nasledujúcu noc, v piatu noc, ak je vôbec noc, pirát čaká pri mrežiach, kým dievča ticho nezíde.

Kroky mladej ženy ustanú len na krátky okamih, keď ho zbadá.

Pirát na ňu hľadá a ona hľadá naňho.

Vystrie k nej ruku, aby si zobral chlieb a misku, ale mladá žena ich položí na zem. Nespúšťa z neho oči, nedovolí, aby sa do jeho dosahu dostal čo i len lem jej sukne. Odvážna, no plachá. Mierne sa ukloní, keď sa dvíha od podlahy, kde nechala jeho jedlo, nenápadné kývnutie hlavou, pohyb, ktorý mu pripomína začiatok tanca.

(Dokonca aj pirát vie rozpoznať začiatok tanca.)

Nasledujúcu noc sa pirát drží ďalej od mreží, vo zdvorilej vzdialenosti, ktorú by vedel prekonať jediným krokom, a dievča podíde o vlások bližšie.

Ďalšia noc, a tanec pokračuje. Krok vpred. Krok vzad. Krok nabok. Nasledujúcu noc znova vystrie ruku, aby prijal, čo mu dievča ponúka, a tentoraz na to mladá žena zareaguje a jeho prsty sa obtrú o chrbát jej ruky.

Dievča otáľa, každý večer ostáva o niečo dlhšie, no ak sa strážnik čo i len nepatrne pohne, akoby sa šiel zobudiť, odíde bez jediného pohľadu na rozlúčku.

Prinesie dve misky vína a popíjajú spolu v súdržnom tichu. Strážnik viac nechrápe, spí hlboko a pokojne. Pirát má podozrenie, že dievča s tým má niečo spoločné. Odvážna a plachá a bystrá.

V niektoré noci prinesie viac ako chlieb. Pomaranče a slivky ukryté vo vreckách šiat. Kúsky kandizovaného zázvoru zabaleného do papiera, s príchutou príbehov.

Niektoré noci dievča odíde len chvíľu pred výmenou stráží.

(Denný strážnik v poslednom čase necháva svoje kriminálky na pokračovanie blízko väzenskej cely, zdanlivo náhodou.)

Dnes večer sa nižší strážnik nervózne prechádza. Odkasle si, akoby chcel niečo povedať, no nepovie nič, usadí sa na svoju stoličku a upadne do nepokojného spánku.

Pirát čaká na dievča.

To príde s prázdnyimi rukami.

Dnešná noc je posledná. Noc pred šibenicou. (Šibenica je tiež metafora, i keď táto je zjavná.) Pirát vie, že žiadna ďalšia noc už nebude, že toto je posledná výmena stráží. Dievča pozná aj presný počet hodín.

Nerozprávajú sa o tom.

Ešte nikdy sa nerozprávali.

Pirát v prstoch obracia kučeru vlasov mladej ženy.

Mladá žena sa nahne k mrežiam, lícom sa oprie o studené železo, je tak blízko, ako len môže byť, hoci ostáva v inom svete.

Je tak blízko, že by sa mohli pobožkať.

„Povedz mi príbeh,“ vraví.

A pirát jej vyhovie.

SLADKÉ ŽIALE

Jestvujú tri cesty. Toto je jedna z nich.

Hlboko pod povrchom zeme, ukrytý pred slnkom aj pred mesiacom, na brehoch Bezhviezdného mora, je labyrint tunelov a miestností plných príbehov. Príbehov zapísaných v knihách a zapečatených vo fľašiach a namaľovaných na múroch. Ódy vpísané do kože a zložené do tvaru ružových lupeňov. Rozprávky rozpovedané na dlaždiciach na podlahe, kúsky deja vyšúchané nohami, ktoré tadiaľ prechádzali. Legendy vytesané v krištáľoch zavesených na lustrach. Skatalogizované príbehy, o ktoré sa starajú a ktoré si ctia. Staré príbehy sú uchovávané, zatiaľ čo okolo nich vyrastajú nové.

Toto miesto je rozľahlé a zároveň intímne. Je ťažké zmerať jeho šírku. Chodby sa menia na miestnosti a galérie a schodiská sa vinú nadol či nahor do výklenkov a arkád. Všade sú dvere vedúce do nových priestorov a nových príbehov a nových tajomstiev, ktoré treba objaviť, a všade sú knihy.

Je to útočisko pre rozprávačov príbehov a ochrancov príbehov a milovníkov príbehov. Jedí a spia a snívajú obklopení kronikami a dejinami a mýtmi. Niektorí sa zdržia hodiny či dni a potom sa vrátia do sveta tam hore, ale iní tu ostanú týždne či roky, bývajú v spoločných alebo samostatných komôrkach, trávajú svoj čas čítaním alebo skúmaním či písaním, diskutovaním a tvorením s ostatnými obyvateľmi, alebo prácou v samote.

Z tých, ktorí ostanú, sa niekoľkí rozhodnú zasvätiť svoj život tomuto priestoru, tomuto chrámu príbehov.

Jestvujú tri cesty. Toto je jedna z nich.

Toto je cesta učeníkov.

Tí, ktorí si na ňu prajú vstúpiť, musia predtým stráviť celý mesačný cyklus v izolovanom rozjímaní. Rozjímanie sa považuje za tiché, ale niektorí z tých, ktorí sa nechajú zamknúť do miestnosti s kamennými múrmi, si uvedomia, že ich nikto nepočuje. Môžu rozprávať alebo kri-

čať či vrieskať, a neporušia nijaké pravidlá. Rozjímanie považujú za tiché len tí, ktorí v tej miestnosti nikdy neboli.

Keď ukončia rozjímanie, dostanú možnosť zísť z tejto cesty. Vybrať si inú alebo žiadnu.

Tí, ktorí strávia čas v tichu, sa často rozhodnú zanechať túto cestu aj priestor. Vráti sa na povrch. Žmúria do slnka. Niekedy si spomenú na svet tam dole, ktorému sa kedysi chceli odovzdať, ale táto spomienka je hmlistá ako miesto zo sna.

Keď príde čas, aby pokračovali s iniciáciou, sú častejšie pripravení práve tí, ktorí kričia a plačú a kvília, tí, ktorí sa hodiny rozprávajú sami so sebou.

Dnes v noci, keď je mesiac v nove a dvere sú odomknuté, objaví sa v nich mladá žena, ktorá väčšinu času spievala. Je hanblivá a nezvykne si spievať, ale počas prvej noci rozjímania si skoro náhodou uvedomila, že ju nikto nepočuje. Zasmiala sa, sčasti na sebe, sčasti na tom, aké zvláštne bolo, že sa nechala dobrovoľne uväzniť v najluxusnejšej cele s páperovou posteľou a hodvábnymi obliečkami. Jej smiech sa rozpínal v kamennej miestnosti ako kruhy na hladine jazera.

Pritisla si ruky k ústam a čakala, že niekto príde, ale nič sa nestalo. Usilovala sa spomenúť si, či jej niekto vyslovene povedal, že nemá rozprávať.

Povedala: „Haló?“, no pozdravila ju len ozvena.

Trvalo jej niekoľko dní, kým nabrala odvahu, aby sa rozospievala. Nepáčil sa jej vlastný hlas pri spievaní, ale v zajatí zbavenom hanby a očakávaní spievala, zo začiatku potichu, no potom nahlas a odvážne. Hlas, ktorý sa jej vracal v ozvene, bol prekvapivo príjemný.

Zaspievala všetky piesne, ktoré poznala. Vymyslela si vlastné. Vo chvíľach, keď jej nenapadli slová, ktoré by mohla spievať, si vymýšľala nezmyselné jazyky so zvukmi, ktoré sa jej páčili.

Prekvapilo ju, ako rýchlo jej ubehol čas.

Teraz sa otvárajú dvere.

Učeník, ktorý vstúpi, drží zväzok mosadzných kľúčov. Vystrie k nej svoju druhú ruku. Má na nej malý kovový kruh s reliéfom včely.

Prijatie včely je ďalším krokom na ceste k učeníctvu. Toto je posledná príležitosť odmietnuť.

Zoberie včelu z učeníkovej dlane. On sa jej pokloní a naznačí, aby ho nasledovala.

Mladá žena kráčajúc obracia v prstoch teplý kovový kruh, cestou úzkymi chodbami osvetlenými sviečkami a lemovanými knižnicami

a otvorenými podzemnými dutinami zapratanými stoličkami a stolmi, na ktorých sú navrhšené knihy, priestormi ozvláštnenými sochami. Pohladí sochu líšky, obľúbený zvyk okoloidúcich, ktorý vyhladil vytesanú kožušinu medzi jej ušami.

Starší muž listujúci v knihe zdvihne zrak, keď idú okolo, pochopí, čo sa deje, priloží si dva prsty na pery a kývne žene hlavou.

Jej, nie učeníkovi, ktorého nasleduje. Je to gesto úcty k pozícii, ktorú ešte oficiálne nezastáva. Skloní hlavu, aby zakryla úsmev. Zídu dole pozláteným schodiskom a kráčajú cez kľukaté tunely, ktorými ešte nešla. Spomalí, aby si obzrela obrazy visiace medzi policami s knihami, obrazy stromov a dievčat a duchov.

Učeník zastane pred dverami označenými zlatou včelou. Vyberie zo zväzku kľúč a odomkne.

Tu sa začne iniciácia.

Je to tajný obrad. Detaily poznajú iba tí, ktorí ním prešli. Vykonáva sa rovnakým spôsobom už od nepamäti.

Keď sa dvere so zlatou včelou otvoria a ich nohy prekročia prah, učeník ju zbaví mena. Nech sa táto mladá žena predtým volala akokoľvek, nikdy viac ju tak neoslovia, to meno ostane v jej minulosti. Jedného dňa možno dostane nové meno, ale nateraz je bezmenná.

Miestnosť je malá a okrúhla a má vysoký strop, je to miniatúra jej cely na rozjímanie. Na jednej strane je prostá drevená stolička a kamenný stĺp siahajúci asi po pás, na stĺpe je položená misa s ohňom. Jeho plamene sú jediný zdroj svetla.

Starší učeník naznačí mladej žene, aby si sadla na drevenú stoličku. Ona to urobí. Je obrátená k ohňu, sleduje tanec plameňov, kým jej muž nezaviazne oči čiernym hodvábom.

Obrad pokračuje bez toho, aby čokoľvek videla.

Z ruky jej zoberú kovovú včelu. Nasleduje pauza a po nej cinkanie kovových nástrojov. Potom na hrudi pocíti prst, ktorý jej tlačí na kľúčnu kosť. Tlak ustane a zrazu ho nahradí ostrá, páľčivá bolesť.

(Neskôr si uvedomí, že kovový kruh rozpálili v ohni a včelu s rozťahnutými krídlami jej vypálili do hrude.)

Toto prekvapenie ju znervózni. Pripravila sa na to, čo vie o zvyšku obradu, ale toto nečakala. Uvedomí si, že nikdy nevidela odhalenú hrud' iného učenika.

Pred chvíľou bola pripravená, ale teraz je otrasená a neistá.

No nepovie *Prestaňte*. Nepovie *Nie*.

Rozhodla sa, hoci vopred nevedela o všetkom, čo jej rozhodnutie prinesie.

V tme prsty roztvoria jej pery a na jazyk jej dopadne kvapka medu.

Toto sa robí, aby bola posledná chuť sladká.

Popravde, posledná chuť, ktorá ostane v učeníkových ústach, je viac než med: je to sladkosť zmiešaná s krvou a kovom a spáleným mäsom.

Keby to nejaký učeník po obrade mohol opísať, možno by spresnil, že posledná chuť, ktorú zakúsil, bol med a dym.

Nie je celkom sladká.

Učeníci si ju vybavajú zakaždým, keď zahasia plameň voskovice.

Pripomienka ich oddanosti.

No nesmú o tom rozprávať.

Svojich jazykov sa vzdajú z vlastnej vôle. Odovzdajú svoju schopnosť rozprávať, aby lepšie poslúžili hlasom iných.

Zložili nevyslovenú prísahu, že viac nebudú rozprávať svoje príbehy z úcty k tým, čo prišli pred nimi, aj k tým, ktorí budú nasledovať.

V tejto bolesti ochutenej medom mladej žene na stoličke napadne, že vykrikuje, ale nespraví to. V tme sa jej zdá, že oheň pohlcuje celú miestnosť a v plameňoch vidí tvary, hoci má zaviazané oči.

Včela v jej hrudi zatrepoce krídlami.

Keď jej vezmú jazyk a spália ho a premenia na popol, keď sa obrad skončí a jej služba učeníčky sa oficiálne začne, keď jej hlas navždy doznie, vtedy sa prebudí jej sluch.

Vtedy začnú prichádzať príbehy.

SLADKÉ ŽIALE

Optický klam

Chlapec je synom veštice. Dospel do veku, keď si nie je istý, či na to môže byť hrdý a či je to detail, ktorý môže iným prezradiť.

Ide zo školy k bytu nad obchodom s krištáľovými guľami a tarotovými kartami, s vonnými tyčinkami a so soškami božstiev so zvieracími hlavami a so sušenou šalviou. (Vôňa šalvie presiakla do všetkého, od jeho posteľnej bielizne po šnúrky na topánkach.)

Ako v každý školský deň, aj dnes ide chlapec skratkou cez uličku, ktorá sa stáča za obchod, cez úzky priechod medzi vysokými tehlovými múrmi, ktoré sú často pokryté graffiti, potom sú vybielené a znova zastrekané sprejermi.

Dnes sa na inak bielych tehľách namiesto kreatívne vyhláskovaných tagov a vulgarizmov napísaných písmenami pripomínajúcimi bubliny skvie jediné umelecké dielo.

Sú to dvere.

Chlapec zastane. Napraví si okuliare, aby lepšie zaostril, aby sa uisťil, že naozaj vidí to, čo mu ukazuje jeho občas nespoľahlivý zrak.

Hmla na okrajoch sa rozplynie a stále sú to dvere. Väčšie a krajšie a honosnejšie než ako ich videl na prvý, rozostrený, pohľad.

Nevie, čo si o nich má myslieť.

Ich nemiestnosť si vyžaduje jeho pozornosť.

Dvere sa nachádzajú v zadnej časti uličky, v tienistej časti ukrytej pred slnkom, ale ich farba je stále výrazná a niektoré odtiene sú kovové. Sú prepracovanejšie než väčšina graffiti, ktoré chlapec videl. Vie, že sú namaľované technikou, ktorá má komplikovaný francúzsky názov, niečo o oklamaní oka, hoci si práve v tejto chvíli nevie spomenúť, ako sa tomu hovorí.

Dvere sú vytesané – nie, namaľované – ostro rezanými geometrickými tvarmi, ktoré sa stáčajú okolo hrán a vytvárajú hĺbku tam, kde je

len plochá stena. V strede, tam, kde by mohol byť priezor, je štylizovanými čiarami zodpovedajúcimi zvyšku namaľovanej rytiny vyobrazená včela. Pod včelou je kľúč. Pod kľúčom je meč.

Napriek nedostatku svetla sa na dverách ligoce zdanlivo trojrozmerná zlatá kľučka. Pod ňou je namaľovaná kľúčová dierka, taká tmavá, že pôsobí ako diera čakajúca na kľúč, nie ako pár ťahov čiernou farbou.

Dvere sú zvláštne a pekné a predstavujú niečo, čo chlapec nevie vyjadriť slovami, a nevie, či na to vôbec jestvujú slová, hoci by to boli aj komplikované francúzske výrazy.

Niekde na ulici zašteká pes, ktorého nevidí, no štekot znie vzdialene a abstraktne. Slnko sa hýbe za oblakom a ulička sa mu zdá dlhšia a hlbšia a temnejšia, zatiaľ čo dvere mu pripadajú jasnejšie.

Chlapec sa k nim opatrne načiahne.

Tá časť jeho ja, ktorá stále verí na čary, očakáva, že budú napriek chladnému vzduchu teplé. Čaká, že obraz od základu zmenil tehly v múre. Srdce sa mu rozbúcha, hoci spomalí pohyb svojej ruky, lebo tá časť jeho ja, ktorá tú druhú považuje za detinskú, je pripravená na sklamanie.

Končeky jeho prstov sa stretnú s dverami pod mečom a dotknú sa hladkej farby na chladnej tehle, jemná nerovnosť prezrádzala štruktúru, ktorá sa nachádzala pod povrchom.

Je to len stena. Len stena s pekným obrázkom.

No aj tak.

Napriek všetkému mu stále niečo našepkáva, že tie dvere sú viac, než sa zdá.

Pritisne dlaň na pomaľovanú tehlu. Falošné drevo na dverách sa od jeho pokožky líši len o jeden či dva odtiene, akoby bola farba namiešaná tak, aby sa k nemu hodila.

Za tými dverami je niekde inde. Nie nejaká miestnosť za stenou. Niečo viac. Vie to. Cíti to v kostiach.

Toto by jeho mama nazvala chvíľou s významom. Chvíľou, ktorá zmení všetky nasledujúce chvíle.

Syn veštice vie len to, že dvere sa mu zdajú dôležité, ale nevie celkom vysvetliť prečo. Chlapec na začiatku príbehu nemá odkiaľ vedieť, že sa príbeh začal.

Prejde končekmi prstov po namaľovaných líniách kľúča, žasne nad tým, že kľúč, meč a včela naozaj vyzerajú, akoby boli trojrozmerné.

Chlapec uvažuje, kto ich namaľoval a čo znamenajú, ak vôbec niečo znamenajú. Ak nie dvere, tak aspoň tie symboly. Či je to znak, a nie dvere, alebo oboje naraz.

Ak v tomto význačnom momente chlapec stisne namaľovanú kľučku a otvorí nemožné dvere, všetko sa zmení.

No nespraví to.

Namiesto toho si strčí ruky do vreciek.

Jedna časť jeho ja rozhodne, že sa správa detinsky a že je pristarý na to, aby čakal, že skutočný život bude ako z knižky. Ďalšia časť jeho ja sa rozhodne, že ak to neskúsi, nemôže sa sklamať a môže ďalej veriť, že dvere by sa mohli otvoriť, aj keď je to len akože.

Stojí s rukami vo vreckách, chvíľu uvažuje nad dverami a potom odíde.

Nasledujúci deň ho premôže zvedavosť a vráti sa, no zistí, že dvere niekto premaľoval. Tehlová stena je opäť vybielená, takže ani nedokáže určiť, kde presne sa dvere nachádzali.

A tak syn veštice nenájde cestu do Bezhviezdného mora.

Ešte nie.

Január 2015

Na polici v univerzitnej knižnici je kniha.

Nie je to nič nezvyčajné, ale toto nie je miesto, kde by táto konkrétna kniha mala byť.

Kniha je nesprávne zaradená v sekcii beletria, hoci väčšina v nej je pravda a zvyšok má veľmi blízko k pravde. Sekcia beletrie v tejto knižnici nie je navštevovaná tak ako iné oddelenia, jej rady sú matne osvetlené a často zaprášené.

Kniha bola dar, časť zbierky, ktorú knižnici v poslednej vôli zanechal predchádzajúci majiteľ. Jeho knihy boli pridané do knižnice, zaradené podľa Deweyho desatinného triedenia, dostali nálepky s čiarovými kódmi na predsádky, ktoré sa skenujú pri pulte, aby mohli byť poslané rôznymi smermi.

Túto konkrétnu knihu skenovali len raz, aby ju zaradili do katalógu. Nikde nie je uvedený autor, a tak bol zapísaný ako „Neznámy“, čím sa kniha dostala medzi autorov s menami na N, ale preklučkovala abecedou ako mnoho iných kníh. Niekedy ju niekto vyberie a potom vráti do police. Jej väzba bola zopár ráz otvorená a jeden profesor raz prečítal aj prvé stránky s úmyslom vrátiť sa k nej neskôr, ale potom na to zabudol.

Odkedy je v tejto knižnici, nikto ju neprečítal celú.

Niektorí (vrátane zábudlivého profesora) si na kratučký okamih pomysleli, že táto kniha sem nepatrí. Že by možno mala byť v zvláštnej zbierke, v miestnosti, kde sa od študentov pri vstupe vyžaduje písomné povolenie a kde knihovníci strážia vzácne knihy a nikto si nič nemôže požičať domov. Na takých knihách nie sú čiarové kódy. Mnohé si môžu návštevníci prezeráť len v rukaviciach.

No táto kniha je v obyčajnej zbierke. V nehybnom, hypotetickom obehu.

Jej potaľ tvorí tmavá vínovočervená látka, ktorá zostarla a vybledla zo sýtej na matnú. Kedysi do nej boli vyrazené pozlátané písmená, ale zlato sa zošúchalo a ostali len priehlby pripomínajúce piktogramy. Vrchný okraj je už navždy ohnutý, lebo v sklade na knihe ležal od roku 1984 do roku 1993 oveľa ťažší zväzok.

Je januárový deň v období, ktoré študenti nazývajú *jéčkový semester*, keď ešte nie je riadne vyučovanie, ale všetci sú už v kampuse, zúčastňujú sa prednášok a študentských sympózií a nacvičujú divadelné hry. Je to poprázdňinová rozcvička, predtým ako nastane zvyčajná rutina.

Zachary Ezra Rawlins je v kampuse, aby si čítal. Cíti sa pre to mierne previniť, lebo by mal vzácne zimné hodiny tráviť hraním (a opakovaným hraním a analýzou) videohier na svoju diplomovku. No trávi pred obrazovkou toľko času, že má skoro nutkavú potrebu upierať oči na papier. Pripomína si, že literatúra sa s jeho predmetom štúdia prelína, hoci zistil, že videohry sa prelínajú skoro so všetkým.

Myslí si, že čítať román je ako hrať hru, v ktorej namiesto neho urobil všetky rozhodnutia niekto, kto je práve v tejto hre oveľa lepší. (Aj keď si niekedy praje, aby sa znova vrátili do módy príbehy žánru *vyber si vlastné dobrodružstvo*.)

Číta (a opätovne číta) aj veľmi veľa detských kníh, lebo príbehy v nich sa mu zdajú rozprávkejšie, hoci sa trochu obáva, že ide o symptóm blížiacej sa krízy štvrtiny jeho života. (Neprekvapilo by ho, keby sa štvrtživotná kríza objavila, presná ako hodinky, na jeho dvadsiate piate narodeniny, ktoré ho čakali už o dva mesiace.)

Knihovníci a knihovníčky ho považovali za študenta literatúry, kým sa s ním jeden zo zamestnancov nepustil do rozhovoru a on necítil povinnosť priznať sa, že študuje na katedre nových médií. Tajná identita mu chýbala od chvíle, keď o ňu prišiel, bola to maska a on ani nevedel, ako rád ju nosil. Predpokladal, že vyzerá ako študent literatúry. Nosí hranaté okuliare a hrubé štrikované svetle. Zachary si ešte stále celkom nezvykol na zimy v Novom Anglicku, zvlášť na takéto, keď je všade neustále sneh. Chráni svoje na juhu odrastené telo hrubými vrstvami vlny, balí ho do šálov a zohrieva termoskami horúceho kakaa, občas dochuteného bourbonom.

Z januára ostávajú ešte dva týždne, no Zachary už vyčerpал zoznam svojich knižných stálic z detstva, aspoň tých, čo sa nachádzajú v tejto knižnici, a tak sa presunul ku knihám, ktoré si chcel prečítať, a tým, ktoré si náhodne vybral, keď otestoval ich prvé stránky.

Jeho ranným rituálom sa stal výber titulov v tichu knižnice a potom návrat na internát, kde celý deň čítal. V átriu presvetlenom strešnými oknami si z topánok na koberci pred vchodom obúcha sneh, vloží *Kto chytá v žite* a *Tieň vetra* do debny na vrátenie a premýšľa, či nie je v druhom ročníku magisterského stupňa prineskoro pochybovať o predmete svojho štúdia. Potom si pripomenie, že sa mu páčia Nové médiá, a keby strávil päť a pol roka štúdiom literatúry, pravdepodobne by bol unavený aj z toho. Najradšej by mal magisterský titul z čítania. Nijaké seminárky ani písomky či analýzy, len čítanie.

Oddelenie beletrie, dve poschodia nadol a na konci chodby lemovanej litografiami kampusu v jeho ranej mladosti, je, neprekvapivo, prázdne. Zacharyho kroky sa ozývajú priestorom, keď prechádza medzi policami. Táto časť budovy je staršia, je v ostrom kontraste s jasným átriom pri vchode, stropy sú nižšie a knihy poukladané až úplne po vrch, svetlo žiaroviek, ktoré majú sklon ihneď sa vypáliť, bez ohľadu na to, ako často ich menia, dopadá v matných ohraničených obdĺžnikoch. Ak raz bude mať Zachary po ukončení štúdia dosť peňazí, uvažuje, že možno knižnici venuje dotáciu na jediný účel, a to opraviť elektroinštaláciu v tejto časti. Dostatok svetla na čítanie vám zabezpečil Z. Rawlins, absolvent ročníka 2015. Nemáte za čo.

Prejde k písmenu W, lebo sa nedávno zamiloval do diela Sarah Watersovej, a hoci je v katalógu niekoľko titulov, na polici je len *Malý votrelec*, a tak sa nemusí rozhodovať. Zachary sa potom upriami na knihy, ktoré považuje za tajomné, na knihy s neznámymi názvami alebo od autorov, o ktorých nikdy nepočul. Najprv hľadá tie s prázdnyimi chrbtami.

Načiahne sa na vyššiu policu, kam by sa nižší študent dostal len s pomocou schodíkov, a zloží zväzok vo vínočervenom látkovom potahu. Má prázdny chrbát aj obálku, preto Zachary otvorí knihu na titulnej strane.

Sladké žiale

Obráti stránku, aby zistil, či tam nie je ďalšia, na ktorej je uvedený autor, ale nasleduje priamo text. Nalistuje koniec, no tam nie je ani

poďakovanie, nie sú tam ani autorove poznámky, len čiarový kód prilepený na predsádkach. Vráti sa na začiatok, no nenájde tiráž, dátum, nijakú informáciu o počte výtlačkov.

Kniha je zjavne dosť stará a Zachary nevie veľa o dejinách vydávania a kníhviazačstva, netuší, či bolo vždy potrebné uvádzať takéto informácie. Mätie ho, že nenachádza autora. Možno chýba strana, možno bola kniha nesprávne vytlačená. Prelistuje zväzok a všimne si, že niektoré strany chýbajú, nájde niekoľko prázdnych miest a odtrhnutých okrajov, ale žiadny poobťrhávaný papier na miestach, kde mala byť tiráž.

Zachary prečíta prvú stranu, potom druhú aj tretiu.

Vtom žiarovka, ktorá osvetľovala sekciu s písmenami U – Z zabliká a zhasne.

Zachary nespokojne zatvorí knihu a položí ju na *Malého votrelca*. Obe knihy si pevne strčí pod pazuchu a vráti sa do svetla v átriu.

Študentka knižničných a informačných vied pri pulte s vlasmi stočenými do drdola zachyteného perom narazí pri záhadnej knihe na ťažkosti. Najprv sa kód nesprávne naskenuje a potom sa načíta ako úplne iná kniha.

„Myslím, že má zlý čiarový kód,“ povie knihovníčka. Natuká niečo do klávesnice a s prižmúrenými očami sa zadíva na monitor. „Poznáš túto?“ spýta sa druhého knihovníka za pultom, muža v strednom veku v závideniahodnom zelenom svetri. Knihovník prelistuje prvými stránkami a zamračí sa.

„Nijaký autor, to je novinka. Kde bola uložená?“

„V beletrii, niekde pod W,“ odpovie Zachary.

„Pozri sa pod Anonymom. Možno tam,“ navrhne knihovník v zelenom svetri, vráti kolegyni knihu a upriami pozornosť na iného čitateľa.

Knihovníčka znova niečo vytuká do klávesnice a pokrúti hlavou. „Nemôžem ju nájsť,“ oznámi Zacharymu. „To je divné.“

„Ak je to problém...“ ozve sa Zachary, no nedopovie v nádeji, že mu zamestnankyňa dovolí, aby si ju aj tak vzal. Už teraz má ku knihe zvláštne majetnícky vzťah.

„Nie je to problém, zaznačím ti ju do výpožičiek,“ povie knihovníčka. Natuká niečo do počítača a znova naskenuje čiarový kód. Posunie k nemu knihu bez autora aj *Malého votrelca* spolu so študentským preukazom. „Príjemné čítanie!“ povie mu veselo a vráti sa ku knihe, ktorej sa venovala, kým ju nevyrušil. Niečo od Raymonda Chandlera, ale

nevidel názov. Knihovníci sa mu počas jéčkového semestra zdajú oveľa nadšenejší, pretože môžu tráviť viac času s knihami a menej s unavenými študentmi a podráždenými vyučujúcimi.

Počas ladovej prechádzky na internát Zacharyho zamestnávajú myšlienky na knihu, z ktorej ho už svrbia prsty – tak veľmi sa nemôže dočkať, kedy ju začne čítať –, a uvažuje nad dôvodom, prečo nebola v knižničnom systéme. Už niekoľko ráz narazil na malé ťažkosti, lebo si požičiaval veľké množstvo kníh. Niekedy skener nedokáže prečítať čiarový kód, ale v takom prípade knihovník či knihovnička natúka číslo do počítača. Premýšľa, ako to zvládali v časoch, keď neboli skenery, používali sa lístkové katalógy a vzadu v knihe boli vlepené plastové obálky, do ktorých sa zasúvali lístočky s podpismi. Bolo by pekné podpísať sa a nebyť len číslom v systéme.

Zacharyho internát je tehlová stavba zasunutá v hlúčiku ošarpaných budov pokrytých zasneženým brečtanom. Vyjde po mnohých schodoch do svojej izby na štvrtom poschodí zastrčenej v podkroví, so šikmými stenami a oknami, cez ktoré neustále ťahá. Väčšinu izby pokrýl dekami a na zimu si sem prepašoval elektrický ohrievač. Na stenách sú tapisérie od jeho mamy a vďaka nim je izba poznateľne útulnejšia, najmä preto, lebo z nich nemôže dostať vôňu šalvie bez ohľadu na to, koľko ráz ich operie. Budúci Mgr. art. zo susednej izby jeho izbu nazýva jaskyňou, hoci je to skôr brloh – keby v brlohoch boli plagáty s Magrittovou tvorbou a štyri rozličné herné konzoly. Jeho televízor s plochou obrazovkou naňho civie zo steny ako čierne zrkadlo. Mal by cezeň prehodiť tapisériu.

Zachary položí knihy na stôl a teplé topánky s kabátom schová do šatníka a potom prejde chodbou do kuchynky, aby si spravil šálku kaka. Zatiaľ čo čaká, kým v rýchlovarnej kanvici zovrie voda, ľutuje, že si so sebou nezobral knihu vo vínovočervenom potahu, ale vedome pracuje na tom, aby neustále nečítal. Je to pokus pôsobiť priateľskejšie, no ešte nevie, či to funguje.

Keď sa s kakaom vráti do svojho brloha, usadí sa do sedacieho vaku, ktorý vlani zdedil po odchádzajúcom študentovi. V prirodzenom stave je vak kriklavozelený, ale Zachary ho zakryl tapisériou, ktorá bola príťažká na to, aby ju zavesil na stenu, a tak ohavnú farbu aspoň zamaskoval odtieňmi hnedej a sivej a fialovej. Namieri si ohrievač na nohy a otvorí *Sladké žiale* na stránke, kde bol, keď mu nespoľahlivé knižničné osvetlenie zabránilo pokračovať, a začíta sa.

Po niekoľkých stránkach sa príbeh zmení a Zachary nevie určiť, či ide o román alebo zbierku poviedok, či dokonca o príbeh v príbehu. Premýšľa, či sa dej po slučke vráti k predchádzajúcej časti. Potom sa však znova zmení.

Zacharymu Ezrovi Rawlinsovi sa roztrasú ruky.

Lebo zatiaľ čo prvá časť knihy je tak trochu romantický textík o pirátovi a druhá je o zasvätení učeníčky v čudnej podzemnej knižnici, tretia časť je niečím celkom iným.

Tretia časť je o ňom.

Chlapec je synom veštice.

Náhoda, pomyslí si, ale ako číta ďalej, uvedomuje si, že podrobnosti sedia až príliš, aby to bola fikcia. Vôňou šalvie mohli napáchnuť šnúrky mnohých synov veštíc, ale pochybuje, že títo synovia domov zo školy chodievali skratkou cez uličky.

Keď dôjde k časti o dverách, odloží knihu.

Točí sa mu hlava. Postaví sa v obave, že omdlie, a chystá sa otvoriť okno, ale namiesto toho kopne do zabudnutej šálky kakaa a rozleje ho.

Zachary automaticky prejde chodbou do kuchynky po papierové utierky. Poutiera kakao a vráti sa do kuchynky zahodiť mokré utierky. Opláchnie šálku v umývadle. Z hrnčeka je trochu odbité, no nie je si istý, či bolo aj predtým. Na schodoch sa ozýva smiech, vzdialený a prázdny.

Zachary sa vráti do izby a znova sa postaví zoči-voči knihe, ktorá je nonšalantne usadená na sedacom vaku.

Zamkne dvere, čo robieva len zriedka.

Zoberie knihu a preskúma ju oveľa pozornejšie než predtým. V hornom rohu je priehlbina, látka sa začína párať. Na chrbte sú maličké zlaté fliačiky.

Zachary sa zhlboka nadýchne a zväzok znova otvorí. Nalistuje stránku, kde prestal, a prinúti sa čítať slová, ktoré sa pred ním rozvíjajú, presne ako čakal.

Jeho pamäť dopĺňa podrobnosti, ktoré sú zo stránky vynechané: ako napríklad to, že múr bol zabieleň asi do polovice a potom boli tehly znova červené, že na druhom konci uličky boli kontajnery na smeti, alebo aký ťažký bol na pleci jeho ruksak napchatý učebnicami.

Na ten deň si spomenul tisíckrát, ale tentoraz je to iné. Tentoraz ho vedú slová na stránke a jeho spomienka je jasná a žiarivá. Akoby sa to nestalo pred viac ako desiatimi rokmi, ale pred chvíľkou.

Dokonale si vie vybaviť tie dvere. Precíznosť farby. Efekt *tromp l'oeil*, na ktorý si vtedy nevedel spomenúť. Včelu s jemnými zlatými pruhmi. Meč vztyčený ku kľúču.

No Zachary pri čítaní zisťuje, že je tam toho viac ako v jeho spomienke.

Myslel si, že nemôže jestvovať čudnejší pocit, ako to, že narazil na knihu rozprávajúcu dávnu príhodu z jeho vlastného života, ktorú nikomu nepovedal, nikdy o nej nehovoril, nezapísal si ju, no napriek tomu sa pred ním rozvíja v sádzanej próze. Mýlil sa.

Je ešte čudnejšie, že rozprávanie len potvrdzuje jeho dávne podozrenie, že tá chvíľa v uličke, keď sa díval na dvere, predstavovala príležitosť, ktorá mu preklzla medzi prstami.

Chlapec na začiatku príbehu nemá odkiaľ vedieť, že sa príbeh začal.

Zachary dôjde na koniec stránky a otočí ju, čaká, že jeho príbeh bude pokračovať, ale nepokračuje. Dej sa zasa úplne zmení na niečo o domčeku pre báby. Prelistuje zvyšok knihy, hľadá na stránkach zmienky o synovi veštice alebo o namalovaných dverách, ale nič nenájde.

Vráti sa a znova prečíta stránku o chlapcovi. O sebe. O mieste, ktoré za dverami nenašiel, nech už je Bezhviezdne more čokoľvek. Prestali sa mu triasť ruky, ale krúti sa mu hlava a je mu horúco, teraz si spomenie, že neotvoril okno, ale nemôže prestať čítať. Napraví si okuliare na nose, aby mohol lepšie zaostriť.

Nerozumie. Nielen tomu, ako niekto mohol tú scénu zachytiť tak detailne, a navyše v knihe, ktorá vyzerá oveľa staršia než on. Pošúcha papier medzi prstami, zdá sa mu ťažký a drsný, na okrajoch skoro hnedý.

Mohol ho niekto predpovedať až po šnúrky na topánkach? Znamená to, že aj zvyšok by mohol byť pravdivý? Že niekde v podzemnej knižnici žije učeníčka bez jazyka? Nezdá sa mu spravodlivé, že by mal byť jedinou skutočnou postavou v zbierke vymyslených, hoci predpokladá, že pirát s dievčaťom by mohli byť skutoční. No napriek tomu je táto úvaha taká absurdná, že sa zasmie sám na sebe.

Premýšľa, či neprichádza o rozum, ale potom dôjde k záveru, že ak nad tým uvažuje, tak to tak pravdepodobne nie je, čo ho nijako zvlášť neuteší.

Zadáva sa na posledné dve slová na stránke.

Ešte nie.

Tie dve slová preplávajú tisíckou otázok, ktoré mu zaplavili myseľ.

Potom jedna otázka, povzbudená opakovaným motívom včely a dverami, ako si ich zapamätal, vypláva na povrch jeho myšlienok.

Je *toto* kniha z *toho* miesta?

Znova preskúma výtláčok, nad čiarovým kódom prilepeným vnútri na zadnom obale zaváha.

Lepšie sa pozrie a zbadá, že nálepka zakrýva niečo, čo je tam napísané alebo vytlačené. Spod jej dolného okraja vykúka fliachik čierneho atramentu.

Cíti sa trochu previniť, že chce nálepku odlepiť. Čiarový kód bol aj tak chybný a pravdepodobne ho bude treba vymeniť. Niežeby mal v úmysle knihu vrátiť. Ešte nie. Pomaly a opatrne nálepku odliepa, usiluje sa ju odstrániť v celku a neroztrhnúť papier pod ňou. Poľahky ju stiahne a nalepí na okraj stola, potom sa zameria na to, čo je napísané pod ňou.

Nie sú to slová, ale rad symbolov, ktoré boli na zadný obal odtlačené pečiatkou alebo iným spôsobom, sú síce vyblednuté a rozmazané, avšak ľahko rozpoznateľné.

Odhalená bodka atramentu je rukoväť meča.

Nad ňou je kľúč.

Nad kľúčom je včela.

Zachary Ezra Rawlins civie na miniatúrnu verziu rovnakých symbolov, nad ktorými kedysi dumal v uličke za maminým obchodom, a teraz hŕta, ako presne má pokračovať v príbehu, kde účinkuje, hoci o tom nevedel.

SLADKÉ ŽIALE

Vymyslený život

Začalo sa to ako domček pre bábiky.

Miniatúrne obydlie postavené z dreva a lepidla a farby. Úzkostlivo skonštruované, aby kopírovalo dom skutočných rozmerov do najmenších detailov. Keď ho postavili, darovali ho, aby sa s ním hrali deti, aby sa v ňom odohrávali každodenné udalosti v zjednodušenom zveličení.

Sú v ňom bábiky. Rodina s mamou a otcom a synom a dcérou a psíkom. Majú na sebe jemné reprodukcie oblekov a šiat. Pes má skutočnú sršť.

Je tam kuchyňa a salón a zimná záhrada. Spálne a schodisko a podkrovie. Každá miestnosť je zariadená nábytkom a maličkými obrazmi a miniatúrnymi vázičkami s kvetmi. Na tapetách sú zložité vzory. Maličké knihy sa dajú vybrať z políc.

Dom má strechu s drevenými šindľami, žiaden nie je väčší ako necht. Drobné dvere, ktoré sa zatvárajú na západku. Dom sa odomyká kľúčom v zámke a dá sa rozložiť, hoci väčšinou je zatvorený. Život bábik je vidno len cez okná.

Domček sa nachádza v miestnosti v tomto Prístave na Bez-hviezdnom mori. Jeho dejiny chýbajú. Deti, ktoré sa s ním kedysi hrali, dávno vyrástli a odišli. Príbeh o tom, ako sa dostal do tejto pračudesnej miestnosti na tomto pračudesnom mieste, je zabudnutý.

Nie je výnimočný.

Výnimočné je to, čo sa okolo neho vyvinulo.

Koniec koncov, čo je osamotený dom, keď ho nič neobklopuje? Bez dvora pre psa. Bez sťažujúceho sa suseda z druhej strany cesty, bez ulice, kde by žili nejakí ľudia. Bez stromov a koní a obchodov. Bez prístavu. Lodí. Mesta na opačnom brehu mora.

Toto všetko okolo neho vyrástlo. Jedno dieťa vymyslelo svet, ktorý sa stal svetom ďalšieho a ďalšieho a tak ďalej, kým sa nestal svetom

všetkých. Skrášlený a rozšírený kovom a papierom a lepom. Kolieska a nájdené predmety a hlina. Postavili sa ďalšie domy. Pribudli bábiky. Krajinu tvoria knihy zoradené podľa farby. Vtáky poskladané z papiera lietajú bábikám nad hlavami. Zhora klesajú balóny naplnené horúcim vzduchom.

Sú tam hory a dediny a mestá, hrady a draky a vznášajúce sa tanečné sály. Farmy so stodolami a nadýchanými vatovými ovečkami. Funkčné reinkarnované hodinky slúžia ako hodiny na veži a ukazujú čas. Je tam park s jazierkom a kačkami. Pláž s majákom.

Svet sa v kaskádach rozlieva po miestnosti. Sú tam chodníky pre návštevníkov, aby tí mohli dôjsť do kútov. Pod budovami je odtlačok po písacom stole. Na stenách sú police, ktoré sú teraz vzdialenými krajinami na druhej strane oceána so starostlivo rozčerenými modrými papierovými vlnami.

Začalo sa to ako domček pre bábiky. Časom sa z toho stalo viac.

Mestečko bábik. Svet bábik. Vesmír bábik.

Neustále sa rozpínajúci.

Skoro každý, kto túto miestnosť nájde, má potrebu niečo pridať. Zužitkovať obsah svojich vreciek a premeniť ho na múr alebo strom, alebo chrám. Z náprstku sa stane smetný kôš. Vypálené zápalky vytvoria plot. Odtrhnuté gombíky sa premenia na kolesá alebo jablká či hviezdy.

Pridávajú domčeky z kníh so zlomenými väzbami alebo búrky zo sklenených trblietok. Presunú postavičku alebo orientačný bod. Odvedú maličké ovečky z jednej pastviny na inú. Presmerujú hory.

Niektorí návštevníci sa v miestnosti hrajú hodiny, tvoria príbehy a rozprávania. Iní sa poobzerajú, napravia krivý strom či dvere a odídu. Alebo len posunú kačky na jazierku a to im stačí.

Každý, kto do miestnosti vstúpi, ju ovplyvní. Zanechá na nej stopu, aj keď neúmyselne. Tiché otvorenie dverí vpustí dovnútra slabý priedvan, ktorý zašušťí predmetmi. Môže sa prevrhnúť strom. Bábika môže prísť o klobúk. Celá budova sa môže zrútiť.

Nesprávny krok môže rozšliapnuť železiarstvo. Rukáv sa môže zachytiť o vežu hradu a zhodiť princeznú dole na zem. Je to krehké miesto.

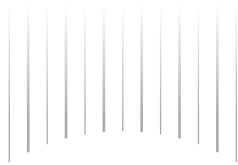
Akákolvek škoda je zvyčajne dočasná. Nieкто príde a opraví ju. Vráti princeznú na cimburie. Znovu postaví železiarstvo z paličiek a kartónu. Na starých príbehoch vytvorí nové.

Pôvodný dom uprostred sa mení nenápadnejšie. Nábytok sa presúva z izby do izby. Steny sú premaľované alebo pretapetované. Bábika mama a bábika otec trávia čas oddelene v iných budovách s inými bábikami. Dcéra a syn odchádzajú a prichádzajú a znova odchádzajú. Pes naháňa autá a ovce a odváži sa štekať na draka.

Svet okolo nich sa neustále zväčšuje.

Niekedy bábikám trvá celkom dlho, kým si zvyknú.

ZACHARY EZRA RAWLINS sedí na dlážke za zavretými dverami svojho šatníka, je obklopený lesom zavesených košiel a kabátov; v mieste, kde sa opiera o stenu, by mohli byť dvere do Narnie, keby sedel v ozajstnej skrini. Tu prežíval malú existenčnú krízu.

Prečítal si celé *Sladké žiale* a potom ešte raz a napadlo mu, že by ich možno nemal čítať tretí raz, no prečítal ich, lebo nemohol spať.

Stále nemôže spať.

Sú tri hodiny po polnoci a Zachary sedí v šatníku, ako to zvykol robievať v detstve, ibaže tento šatník je na trávenie času pomerne nevhodný.

V svojom šatníku, doma, sedával po tom, ako našiel dvere, napadlo mu teraz. Bolo to lepšie miesto. Šatník bol hlbší, s vankúšmi, ktoré tam nanosil, aby mu bolo pohodlnejšie. Ani v ňom neboli dvere do Narnie, čo vie, lebo si to overil.

Hovorí o ňom teda len tá jedna časť *Sladkých žiaľov*, hoci niekoľko strán chýba. Text sa neskôr vráti k pirátovi a dievčaťu, ale zvyšok je nesúvislý, má pocit, že kniha je nedokončená. Väčšina deja sa točí okolo podzemnej knižnice. Nie, nie je to knižnica, ale fantázia na knihy, a Zachary premeškal pozvánku, lebo neotvoril namaľované dvere, keď mal jedenásť.

Zjavne hľadal nesprávne imaginárne vchody.

Kniha vo vínovočervenom obale je pri nohách jeho postele. Zachary si nechce priznať, že sa pred ňou schováva.

Trikrát ju celú prečítal a stále nevie, ako by mal ďalej postupovať.

Zvyšok sa mu nezdá taký hmatateľný ako stránky na začiatku. Zacharyho vnímanie mágie bolo kvôli mame vždy komplikované, no zatiaľ čo bylinkárstvo a veštenie dokázal pochopiť, veci v tomto texte boli za hranicou jeho definície skutočného. *Magická mágia*.

No ak je tých niekoľko strán o ňom pravda, mohol by byť aj zvyšok... Zachary skloní hlavu medzi kolená a usiluje sa pravidelne dýchať.

Uvažuje, kto môže byť autorom. Kto ho videl v uličke s dverami a prečo to zapísal. Počiatkové stránky naznačujú, že prvé príbehy sú ako matrioška: pirát rozpráva príbeh o učeníčke, učeníčka vidí príbeh o chlapcovi. O ňom.

No ak je v príbehu ukrytý príbeh, kto ho rozpráva? Niekoľko ho musel dať do sadzby a zviazať do knihy.

Niekoľko niekde pozná tento príbeh.

Uvažuje, či niekto niekde vie, že sedí na podlahe v šatníku.

Zachary prejde do izby, nohy má celé stĺpnuté. Je pred svitaním, svetlo za oknom má o niečo jasnejší odtieň ako temnota. Rozhodne sa ísť na prechádzku. Knihu nechá na posteli. Okamžite sa mu rozochvejú prsty, chce ju zobrať so sebou, aby si ju mohol znova prečítať. Okolo krku si uviaže šál. Prečítať tú istú knihu štyri razy za jeden deň je úplne normálne správanie. Zapne si gombíky na vlnenom kabáte. Nie je nezvyčajné mať fyzickú reakciu na neprítomnosť knihy. Na uši si stiahne štrikovanú čiapku. Počas výšky každý trávi noci na podlahe svojho šatníka. Obuje si topánky. Nájst príhodu z detstva v záhadnej knihe bez autora je každodenná záležitosť. Natiahne si rukavice. Stáva sa to každému.

Strčí si knihu do vrečka kabáta.

Zachary sa brodí čerstvo napadaným snehom bez konkrétneho cieľa. Prejde okolo knižnice a pokračuje k malej pahorkatine neďaleko internátov pre študentov bakalárskeho štúdia. Mohol by pozmeniť kurz a prejsť okolo svojho starého internátu, ale nespraví to, lebo sa mu zdá čudné dívať sa na okno, z ktorého sa zvykol pozeráť. Vlečie sa cez neporušený sneh, topánkami borí jeho nedotknutý povrch.

Zvyčajne si vychutnáva zimu a sneh a chlad, aj keď si necíti prsty na nohách. Kúzlo, ktoré vníma, v ňom vlastne zanechalo čítanie o snehu v knihách – ešte pred tým, ako vôbec zažil zimu na vlastnej koži. Jeho prvý sneh priniesol smiechom naplnenú noc na poli za maminou farmou, kde robil snehové gule holými rukami a neustále strácal rovnováhu v topánkach, ktoré, ako sa ukázalo, neboli nepremokavé. Keď na to myslí, v rukách navlečených do kašmírom vystlaných rukavíc mu trochu brní.

Stále ho prekvapuje, aký je sneh tichý, kým sa neroztopí.

„Rawlins!“ zavolá hlas za jeho chrbtom a Zachary sa otočí. Zababušená postava v pásikavej čiapke mu zamáva rukou v žiarivom palčiaku a on sa díva, ako sa farebná postava hýbe po bielom poli, keď sa brodí hore zasneženým kopcom a občas skočí do diery, ktorú zanechala jeho topánka. Keď je postava len pár metrov od neho, spozná v nej Kat, jednu z mála na bakalárskom stupni na jeho katedre, ktorá sa zo známej stala skoro kamarátkou, najmä preto, lebo si sama vzala do hlavy, že každého spozná, a Zacharyho si dokonca obľúbila. Má blog o varení inšpirovaný počítačovými hrami a zvykne svoje často chutné experimenty testovať na svojich kamarátoch. Sladké rolky inšpirované *Skyrimom* a klasické tvarohom plnené koláčiky *BioShock* či pralinky plnené maraskinom, ktoré sú ódou na čerešne z *Pac-mana*. Zachary má podozrenie, že nespáva a má tendenciu zjaviť sa ako blesk z jasného neba a zavolať ho na kokteil či len tak tancovať alebo si nájde inú zámienku, aby ho vylákala z jeho izby, a hoci jej Zachary nikdy nepovedal, že je rád, že má v svojom inak veľmi introvertnom živote niekoho ako ona, je si skoro istý, že Kat to vie.

„Čau, Kat,“ povie jej Zachary, keď sú už blízko, a dúfa, že nepôsobí tak vykoľajene, ako sa cíti. „Prečo si hore tak skoro?“

Kat si vzdychne a prevráti oči. Povzdych sa rozplynie ako obláčik pary v ľadovom vzduchu.

„Len takto prekliato skoro môžem v labáku pracovať na svojich zatial neoficiálnych projektoch. A čo ty?“ Kat si posunie tašku na pleci a takmer stratí rovnováhu, Zachary k nej vystrie ruku, aby ju zachytil, ale zvládne to sama.

„Nemohol som spať,“ odpovie, čo je v podstate pravda. „Stále pracuješ na tom projekte s pachmi?“

„Áno!“ Katine líca prezrádzajú úsmev ukrytý pod šálom. „Myslím si, že je to kľúč k pohlcujúcemu zážitku, virtuálna realita nie je taká reálna, ak nevoní. Neviem, ako to sfunkčnit' pri domácom použití, ale to, čo je prispôsobené laboratóriu, funguje veľmi dobre. Na jar pravdepodobne budem potrebovať beta testerov, ak by si mal záujem.“

„Ak sa jar niekedy ukáže, som za.“ Katine projekty sú na katedre legendárne. Sú to komplikované a premyslené inštalácie, vždy nezabudnuteľné, bez ohľadu na to, za aké úspešné ich považuje ona. Zachary má pocit, že v porovnaní s jej prácou sú jeho projekty príliš intelektuálne a usadené, najmä preto, že sú z veľkej časti len analýzou práce iných.

„Skvelé!“ zvolá Kat. „Dám ťa na zoznam. A som rada, že som na teba natrafiła. Máš program na večer?“

„Ani nie,“ odpovie Zachary, lebo ešte nepremýšľal nad tým, že deň bude pokračovať, že kampus bude pokračovať v svojej rutine a že on je jediný, komu sa vychýlil vesmír.

„Nepomôžeš mi s mojím seminárom, ktorý vediem cez jéčkový semester?“ spýta sa Kat. „Od siedmej približne do pol deviatej?“

„Štrikovanie motívov z Harryho Pottera? Štrikovanie mi nejde.“

„Nie, to býva v utorok. Toto je diskusia nazvaná Inovácie v rozprávaní príbehov a témou tohto týždňa sú videohry. Snažím sa na každom seminári zohnať aj hosťujúceho moderátora a na tomto mala byť Noriko, ale vykašľala sa na mňa a šla lyžovať. Bude to pohodička, žiadna prednáška, nič, na čo sa potrebuješ pripraviť, len klábosenie o hraní v uvoľnenom, no intelektuálnom prostredí. Viem, že to je tvoja parketa, Rawlins. Prosím.“

Zacharymu sa automaticky tisne na jazyk nie, ako pri všetkom, čo súvisí s verejným vystupovaním, ale keď Kat poskočí, aby sa zahriala, a on sa zamyslí nad jej návrhom, zazdá sa mu, že je to dobrý spôsob, ako si prečistiť hlavu a na chvíľu nemyslieť na knihu. Koniec koncov, to je celá ona. Je dobré mať v živote takúto Kat.

„Jasné, prečo nie,“ povie. Kat zavýska. Zvýsknutie sa ozýva nad trávnikom pokrytým snehom, prinúti párik nespokojných vrán opustiť bidlo na neďalekom strome.

„Si úžasný,“ povie Kat. „Z vďaky ti uštrikujem šál so znakom Bystrohlavu.“

„Ako si vedela...“

„Prosím ťa, si evidentne Bystrohlav. Uvidíme sa večer, stretneme sa v Scott Hall, v miestnosti vzadu napravo. Keď mi rozmrznú ruky, pošlem ti esemesku s podrobnosťami. Si najlepší. Objala by som ťa, ale bojím sa, že spadnem.“

„Aj tak si to cením,“ uistí ju Zachary a premýšľa, tu v snehu, že sa Kat opýta, či už počula o Bezhviezdnom mori, lebo ak by niekto počul o asi rozprávkovom, asi mýtickom mieste, bola by to Kat, ale vysloviť niečo také nahlas by znamenalo, že sa to stane ešte skutočnejším, a tak sleduje, ako sa Kat brodí k dvoru, kde sa nachádzajú Štúdiá nových médií, hoci si uvedomuje, že spolužiačka nemá namierené tam, ale do chemických labákov.

Zachary stojí sám v snehu a díva sa zhora na prebúdžajúci sa kampus.

Včera mal taký pocit ako vždy, že toto nie je celkom domov. Dnes sa cíti ako podvodník. Zhlboka dýcha, pľúca sa mu naplňajú vzduchom s vôňou borovic.

Svetlomodrá, bezoblačná obloha rušia dve čierne bodky, vrany, ktoré pred chvíľou vzlietli a teraz miznú v diaľke.

Zachary Ezra Rawlins sa vydá na dlhú prechádzku naspäť na internát.

Keď skopne topánky a stiahne zo seba vrstvy zimného oblečenia, vyberie knihu. Poprevracia ju v rukách a potom ju položí na stôl. Nevyzera nijako výnimočne, nezdá sa, že by v sebe niesla celý svet, i keď – to sa vlastne dá povedať o každej knihe.

Zachary v polospánku zatiahne závesy a tie kmitajúc zablokujú slnkom zaliatu zasneženú krajinu aj postavu, ktorá sa pozerá z opačnej strany ulice z tieňa rozrasteného smreka.

Zachary sa zobudí o niekoľko hodín neskôr, keď mu zapípa esemeska a mobil sa rozvibruje natoľko, že spadne zo stola na podlahu, na odhodenú ponožku.

19.00 scott hall učebňa prvé poschodie – od vchodu prejdí popri schodoch a odboč doprava na chodbu, je to za presklenými dverami a vyzerá to ako apokalyptická verzia miestnosti, kde pijú čaj elegantné dámy. budem tam skoro. si najlepší. <3 k.

Hodinky na mobile ho informujú, že je už 17.50 a Scott Hall je na opačnej strane kampusu. Zachary zazíva, vylezie z postele a prejde po chodbe do sprchy.

Kým stojí v pare, myslí si, že sa mu kniha prisnila, ale úľava, ktorú táto myšlienka prinesie, sa pomaly rozplynie, keď sa rozpomenie na pravdu.

Vyšúcha si pokožku dočervena domácou zmesou mandľového oleja a cukru, ktorú dostáva každú zimu od mamy, tohtoročná várka je s vôňou vetiveru na podporu emocionálneho pokoja. Možno sa mu zo seba podarí zošúchať spomienku na chlapca stojaceho v uličke. Možno je niekde tam pod pokožkou skutočný Zachary.

Pripomenie si, že každých sedem rokov sa človeku zmenia všetky bunky v tele. Už nie je tým chlapcom. Od toho chlapca je dvakrát vzdialený.

Zachary sa v sprche zdrží tak dlho, že sa musí náhlieť, aby sa stihol pripraviť, schmatne proteínovú tyčinku, keď si uvedomí, že celý deň nejedol. Do batoha hodí notes a jeho ruka zaváha nad *Sladkými žiaľmi*, no potom namiesto nich schmatne *Malého votrelca*.

Je na polceste k dverám, keď sa vráti a vloží do tašky aj *Sladké žiale*.

Kým kráča ku Scott Hall, vlhké vlasy mu zamrznú v kučerách, ktoré sa mu s vržďaním obtierajú o krk. Sneh križuje toľko stôp, že v kampuse skoro niet neporušeného miesta. Zachary prejde okolo nakrivo postaveného snehuliaka s červeným šálom. Rad búst bývalých rektorov je zahalený snehom, len občas spod vložiek vykúkajú mramorové oči a uši.

Keď dorazí do Scott Hall, Katine inštrukcie mu pomôžu, lebo toto je jedna z budov, v ktorej ešte nebol. Prejde okolo schodov a malej prázdnej miestnosti, až potom nájde chodbu, po ktorej chvíľu kráča, kým dôjde k pootvoreným preskleným dverám.

Nie je si istý, či došiel do správnej miestnosti. V jednom kresle sedí dievča a štrikuje, zatiaľ čo zopár študentov prenáša nábytok pripomínajúci zariadenie postapokalyptickej čajovne: zamatové kreslá a sedačky, vyšúchané a zranené časom, niekoľko z nich opravených kobercovou páskou.

„Hurá, našiel si nás!“ ozve sa spoza neho Katin hlas, a keď sa otočí, zbadá ju s táckou s čajníkom a niekoľkými šálkami. Bez kabáta a pásikavej čiapky vyzerá menšia, jej nakratučko ostrihané vlasy jej pokrývajú hlavu ako chlpaté tyň.

„Nenapadlo mi, že to s čajom myslíš vážne,“ poznamená Zachary a pomôže jej preniesť tácku na konferenčný stolík uprostred miestnosti.

„O čaji nežartujem. Mám čierny a mäťový a nejaký na podporu imunity so zázvorom. A upiekla som keksy.“

Kým rozložia čaj a niekoľko tácock s keksami, dnu vojde asi tucet študentov, i keď sa zdá, že ich je viac, keďže na operadlách stoličiek a gaučov visia kabáty a šály. Zachary sa usadí do prastareho kresla pri okne, kam ho Kat odnaviguje so šálkou čierneho čaju a obrovským čokoládovým keksom.

„Ahojte,“ povie Kat a odláka pozornosť publika od keksov a rozhovorov. „Ďakujem, že ste prišli. Myslím, že tu máme niekoľko nových tvárí, ktoré premeškali minulotýždňovú diskusiu, preto navrhujem rýchle predstavenie a začnem naším hosťujúcim moderátorom.“ Kat sa otočí a nečakane sa pozrie na Zacharyho.

„Fajn.. hm... Volám sa Zachary,“ podarí sa mu zo seba dostať popri tom, ako žuje, a potom prehltnie zvyšok keksu. „Som v druhom ročníku magisterského štúdia na nových médiách, venujem sa dizajnu videohier a sústredím sa najmä na psychológiu a rodové problémy.“

A včera som v knižnici našiel knihu, do ktorej niekto vpísal moje detstvo, nezdá sa vám to ako inovatívne rozprávanie príbehu? pomyslí si, ale nepovie to nahlas.

Predstavovanie pokračuje a Zachary si zapamätá skôr detaily a záujmy ako mená. Niekoľkí študujú divadelnú vedu, vrátane dievčata s pôsobivými viacfarebnými dredmi a blondáveho chalana s nohami vyloženými na gitarovom puzdre. Dievča s mačacím okuliarovým rámom, ktoré vyzerá matne povedome, študuje angličtinu rovnako ako dievča, ktoré ďalej štrikuje, hoci sa len zriedka pozrie na prácu v svojom lone. Zvyšok prevažne tvoria budúci bakalári nových médií, niektorých z nich pozná (chalana v modrej mikine s kapucňou, dievča s vytetovanými úponkami vykúkajúcimi spod svetrových manžiet, chalana s copom), ale nikoho nepozná tak dobre ako Kat.

„A ja som Kat Hawkinsová, študujem nové médiá a divadelnú vedu a väčšinu času sa usilujem premeniť hry na divadlo a divadlo na hry. A okrem toho pečiem. Dnes večer budeme diskutovať o videohrách, viem, že tu máme veľa hráčov, ale ak medzi nich nepatríte, prosím, spýtajte sa, keby ste nerozumeli terminológii alebo hocičomu inému.“

„Ako definujeme *hráča*?“ spýta sa chalan v modrej mikine dosť ostro na to, aby Katin veselý výraz skoro nebadateľne potemnel.

„Držím sa definície Gertrude Steinovej: hráč je hráč je hráč,“ zapojí sa do debaty Zachary, napraví si okuliare a neznáša sa za túto nafúkanosť, ale chalana, ktorý potrebuje všetko definovať, neznáša ešte o niečo viac.

„Čo sa týka definície *hry* v tomto kontexte,“ pokračuje Kat, „budeme sa držať príbehových hier – hier na hrdinov známych ako Role Playing Games a ešte známejších ako erpégéčka a tak ďalej. Všetko by sa malo točiť okolo príbehu.“

Kat povzbudí Zacharyho, aby sa s publikom podelil o svoje základné štandardy v hernom príbehu, aby hovoril o schopnosti postáv rozhodovať sa a o dôsledkoch týchto rozhodnutí, o princípoch, ktoré analyzoval v toľkých esejach a projektoch, že považuje za príjemnú zmenu rozprávať o nich pred skupinou ľudí, pre ktorých to nebude po tisíci raz.

Kat mu sem-tam skočí do reči a onedlho sa diskusia rozbehne prirodzene, otázky sa zmenia na debaty a jednotlivé body prúdia medzi glgmi čaju a omrvinkami keksov.

Konverzácia sa zvrtnie k imerznému divadlu, ktoré bolo témou minulého týždňa, a potom sa vráti k videohrám, od kolaboračnej povahy masívnych multiplayer hier naspäť k príbehom v singleplayer hrách a virtuálnej realite s krátkou zastávkou pri stolových hrách.

Nakoniec sa vynorí otázka, prečo hráč hrá príbehové hry a čo je na nich lákavé, a tento bod preskúmajú a rozoberú zo všetkých strán.

„No nechce každý práve toto?“ zareaguje otázkou dievča v okuliaroch s mačacím rámom. „Vyberať si a rozhodovať sa, s tým, že tieto voľby budú súčasťou príbehu? Hráč chce veriť príbehu, no pritom si uchovať slobodnú vôľu.“

„Chce sa rozhodnúť, kam pôjde, čo spraví, ktoré dvere otvorí, ale napriek tomu chce vyhrať hru,“ dodá chalan s copom.

„Aj ak vyhrať znamená ukončiť príbeh.“

„Najmä ak má hra niekoľko možných koncov,“ povie Zachary a naznačí tému, o ktorej napísal seminárku pred dvoma rokmi. „Chce spolupracovať na písaní príbehu, nie ho sám diktovať, takže ide o kolaboráciu.“

„V hrách to bude fungovať najlepšie,“ zamyslí sa jeden z chalanov z nových médií. „A možno aj v avantgardnom divadle,“ dodá, keď jeden z divadelníkov otvorí ústa, aby namietol.

„Digitálne romány žánru *vyber si vlastné dobrodružstvo*?“ prispeje do diskusie štrikujúca angličtinárka.

„Nie, ak máš prejsť cez všetky vetvy rozhodnutí, cez všetky ,čo keby, musíš mať plne vyvinutú hru,“ oponuje jej dievča s vytetovanými úponkami a rozpráva aj rukami, takže úponky jej pomáhajú zdôrazňovať argumenty. „Ozajstné textové príbehy sú vopred existujúce rozprávania, do ktorých sa ponoriš, ale hry sa rozvíjajú, ako ich hráš. Ak si v hre môžem vybrať, čo sa stane, chcem byť mág. Alebo aspoň mať megazbraň.“

„Odbočili sme od témy,“ ozve sa Kat. „Trochu. Čo robí príbeh neodolateľným? Akýkoľvek príbeh. Čo najjednoduchšími výrazmi.“

„Zmena.“

„Záhada.“

„Vývin postáv.“

„Láska,“ zapojí sa chalan v modrej mikine. „Čo? Veď je to pravda,“ dodá, keď sa naňho niekoľkí prekvapene pozerú. „Tak sexuálne napätie. To je lepšie? A tiež je to pravda.“

„Prekážky, ktoré treba prekonať.“

„Prekvapenia.“

„Zmysel.“

„No kto rozhodne o tom, aký má príbeh význam?“ nahlas sa začuduje Zachary.

„Čitateľ. Hráč. Obecenstvo. Do príbehu význam vnášaš ty, aj keď nerobíš rozhodnutia, rozhoduješ o tom, čo pre teba znamená.“ Štrikujúce dievča sa odmlčí, aby zachytilo očko, ktoré mu sklzlo z ihlice, a potom pokračuje. „Hra alebo kniha, ktorá pre mňa má význam, sa tebe môže zdať nudná alebo naopak. Príbehy sú osobné, buď s nimi cítiš spojenie, alebo nie.“

„Ako som povedala, každý chce byť súčasťou príbehu.“

„Každý je súčasťou príbehu. No ľudia chcú byť súčasťou niečoho, čo stojí zato zaznamenať. Je to spôsobené strachom zo smrteľnosti, ide o koncept, bol som tu a záležalo na mne.“

Zachary sa v myšlienkach zatúla. Cíti sa starý, nie je si istý, či bol počas bakalárskeho štúdia takýto zapálený, a uvažuje, či sa vtedy zdal starším kolegom taký mladý, ako sa táto skupinka teraz vidí jemu. Znova sa vráti ku knihe v batohu, dumá nad tým, čo znamená byť v príbehu, uvažuje, prečo trávi toľko času posúvaním dejov vpred a snahou prísť na to, ako to isté spraviť s týmto dejom.

„Nie je jednoduchšie mať slová na stránke a prenechať všetko ostatné fantázii?“ opýta sa iná angličtinárka, dievča v chlpatom červenom svetri.

„Slová na stránke nikdy nie sú jednoduché,“ podotkne dievča s mačacími okuliarmi a niekoľko ľudí prikývne.

„Tak prostejšie.“ Dievča v červenom svetri zdvihne pero. „Týmto viem stvoriť celý svet. Nie je to síce inovatívne, ale je to efektívne.“

„Áno, kým ti nedôjde atrament,“ odsekne ktosi.

Ďalší človek poznamená, že už je deväť, a niekoľkí vyskočia, ospravedlnia sa a náhlia sa preč. Zvyšok sa ďalej rozpráva v skupinkách a dvojiciach a zopár študentov nových médií postáva okolo Zacharyho, vypytuje sa na odporúčania predmetov a na profesorov a popritom viac-menej upratujú miestnosť.

„Bolo to úžasné, ďakujem,“ povie Kat, keď jej konečne znova môže venovať pozornosť. „Máš to u mňa a tento víkend sa pustím do tvojho šálu, sľubujem, že bude hotový, kým ešte bude dosť chladno, aby si ho mohol nosiť.“

„Nemusíš, ale ďakujem, Kat. Zabavil som sa.“

„Ja tiež. A, och, Elena čaká na chodbe. Plánovala ťa stihnúť, kým odídeš, ale nechcela ťa vyrušovať, keď si sa rozprával s ostatnými.“

„Och, dobre,“ povie Zachary a usiluje sa spomenúť si, ktorá je Elena.

Kat ho znova objíma a pošepká mu do ucha: „Nesnaží sa ťa zbaliť, dopredu som ju varovala, že si orientáciou nedostupný.“

„Díky, Kat,“ odvetí Zachary, snaží sa neprevracáť oči, lebo vie, že pravdepodobne použila presne túto frázu namiesto toho, aby jednoducho povedala, že je gej, lebo Kat nenávidí nálepky.

Ukáže sa, že Elena je baba s mačacím rámom okuliarov. Opiera sa o stenu a číta román od Raymonda Chandlera. Zachary dokáže prečítať názov, je to *Lúčenie s Lennoxom*, a uvedomí si, prečo sa mu zdá taká známa. Pravdepodobne by si ju hneď zaradil, keby mala drdol.

„Čau,“ pozdraví ju Zachary a ona zdvihne zrak od knihy, má zasnený výraz, aký máva aj on, keď je dezorientovaný, lebo ho vytiahli z jedného sveta a vtiahli do iného.

„Ahoj,“ povie Elena, vykročí z hmly fikcie a strčí Chandlera do tašky. „Neviem, či si ma pamätáš, včera sme sa videli v knižnici. Požičal si si tú čudnú knihu, ktorá sa nedala naskenovať.“

„Pamätám si,“ odpovie Zachary. „Ešte som ju neprečítal,“ dodá, hoci si nie je istý, či je táto lož potrebná.

„Nejaký čas po tom, ako si odišiel, ma premohla zvedavosť,“ povie Elena. „V knižnici je príšerné ticho a zaujala ma táto záhada, tak som sa vybrala pátrať.“

„Naozaj?“ spýta sa Zachary. Odrazu ho to zaujalo, hoci predtým v nervózných obavách zaklamal. „Našla si niečo?“

„Nie veľa. Systém je natoľko závislý od čiarových kódov, že ak ho počítač nerozpozna, je ťažké vyhrabať súbor, ale spomenula som si, že kniha vyzerala staro, a tak som zišla do kartotečného archívu z čias, keď sa všetky lístky ukladali do úchvatných drevených kartoték, aby som zistila, či tam nie je, ale nebola, no podarilo sa mi dešifrovať, ako jej bol pridelaný kód. Je tam niekoľko číslíc, podľa ktorých sa dá zistiť, kedy bola kniha pridaná do systému, a tak som to preskúmala podľa roku pridania.“

„To je fakt úchvatná detektívna knižničká práca.“

„Ha, ďakujem. Nanešťastie som zistila len to, že kniha bola súčasťou súkromnej zbierky, nejaký chlapík umrel a jeho nadácia rozdistribuovala jeho knižnicu do rôznych škôl. Aktualizovala som súbory a zapísala som si meno, takže ak chceš nájsť ďalšie knihy z tejto zbierky, niektorý z knihovníkov by ti mal vedieť vytlačiť zoznam. Kým sa nezačne semester, budem pracovať každé dopoludnie, ak máš záujem.“ Elena sa pohrabe v taške a vytiahne poskladanú stránku z linajkového zošita. „Niektoré z nich by mali byť v oddelení vzácných kníh, takže nie sú v obehu, ale to je jedno. Pridala som knihu do katalógu, takže by sa mala dať v pohode naskenovať, keď ju vrátiš.“

„Vďaka,“ odpovie Zachary a vezme si od nej papier. *Predmet získaný*, poznamenaná hlas v jeho hlave. „To by bolo super, určite sa čoskoro zastavím.“

„Super,“ odpovie Elena. „A ďakujem, že si dnes prišiel, bola to výborná diskusia. Uvidíme sa.“

Odíde, skôr ako sa s ňou stihne rozlúčiť.

Zachary otvorí poskladaný papier. Sú tam dva riadky textu napísané pozoruhodne pekným písmom.

Zo súkromnej zbierky J. S. Keatinga, darované v roku 1993.

Dar od Keatingovej nadácie.

SLADKÉ ŽIALE

Jestvujú tri cesty. Toto je jedna z nich.

Papier je krehký, aj keď je viazaný niťou v látke či koži. Väčšina príbehov v Prístave na Bezhviezdnom mori je zaznamenaná na papieri. V knihách alebo na zvitkoch, či na vtákoch poskladaných z papiera visiacych zo stropu.

No niektoré príbehy sú ešte krehkejšie: lebo na každý príbeh vytesaný do kameňa pripadá mnoho príbehov napísaných na jesenné lístie či vtkaných do pavučín.

Existujú príbehy zabalené do hodvábu, aby sa ich stránky nerozpadli na prach, a príbehy, ktoré už podľahli a sú uchovávané v urnách.

Sú to krehké veci. Menej odolné než ich bratrance a sesternice, ktoré sa rozprávajú nahlas a učia sa naspamäť.

A stále existujú aj tí, ktorí by sa dívali na horiacu Alexandriu.

Vždy boli. Vždy budú.

Preto vždy boli strážcovia.

Mnohí v službe položili životy. Ešte viac však bolo tých, ktorým čas vzal životy, skôr ako o ne stihli prísť iným spôsobom.

Je zriedkavé, že strážca neostane strážcom navždy.

Byť strážcom znamená mať dôveru. Aby získali dôveru, musia byť preskúšaní.

Skúšanie strážcov je dlhý a náročný proces.

Strážcom sa nemožno stať dobrovoľne. Strážcovia sú vybratí.

Potenciálni strážcovia sú identifikovaní a sledovaní. Skúmaní. Každý ich pohyb, každý výber a každý čin je zaznamenaný neviditeľnými sudcami. Sudcovia nerobia nič iné, iba mesiace, niekedy roky posudzujú, predtým ako pristúpia k prvým skúškam.

Potenciálny strážca nevie, že je skúšaný. Je podstatné, aby sa skúšky stupňovali bez vedomia skúšaných, aby neboli ich reakcie ničím poznačené. Mnohé skúšky nebudú považované za skúšky ani pri spätnom pohľade.

Kandidáti, ktorí neprejdú prvými štádiami, sa nikdy nedozvedia, že boli zvažovaní na túto pozíciu. Budú pokračovať v svojich životoch a nájdu iné cesty.

Väčšina kandidátov vypadne pred šiestou skúškou.

Mnohí sa nedostanú ďalej ako po dvanástu.

Rytmy prvej skúšky sú vždy rovnaké, či sa uskutoční v Prístave, alebo mimo neho.

Vo veľkej mestskej knižnici si chlapec prezerá knihy, vyplňa si čas, predtým ako sa stretne so svojou sestrou. Stojí na špičkách, aby dočiahol na zväzky nad svojou hlavou. Už dávno nechodí do detského oddelenia, ale ešte nie je dosť vysoký, aby dosiahol na všetky police.

Žena s tmavými očami a zelenou šatkou – nie je to podľa neho knihovníčka – mu podá knihu, za ktorou sa načahoval, a on jej zahanbene poďakuje kývnutím hlavy. Spýta sa ho, či by jej za to mohol urobiť laskavosť, a keď pristane, požiada ho, aby jej postrážil knihu, a ukáže na tenký zväzok v hnedej koži položený na neďalekom stole.

Malý chlapec súhlasí a žena odíde. Prejdú minúty. Chlapec si ďalej prezerá police, no neustále po očku sleduje hneď knihu.

Prejdú ďalšie minúty. Chlapec premýšľa, či by nemal ísť tú paniu pohľadať. Pozrie sa na hodinky. Čoskoro bude musieť ísť.

Potom okolo neho prejde žena bez toho, aby sa naňho pozrela, a zoberie knihu.

Táto žena má tmavé oči a zelenú šatku. Podobá sa na prvú ženu, ale nie je to tá istá osoba. Keď sa druhá žena otočí a chce s knihou odísť, chlapca pochyť mierna panika a zmätok.

Požiada ju, aby zastala. Ona sa otočí, v jej tvári sa zračí otázka.

Chlapec vyjachce, že kniha patrí niekomu inému.

Nová žena sa naňho usmeje a poukáže na skutočnosť, že sú v knižnici, a kniha preto patrí všetkým.

Chlapec ju takmer nechá odísť. Teraz si už ani nie je istý, či to skutočne nie je tá istá žena, keďže táto žena vyzerá takmer úplne rovnako. Ak sa tu zdrží dlhšie, bude meškať. Bolo by jednoduchšie, keby knihu nechal odísť.

No chlapec znova namietne. Primnohými slovami vysvetlí, že ho požiadali, aby ju pre niekoho postrážil.

Nakoniec to žena vzdá a podá knihu malému, znepokojenému chlapcovi.

Chlapec si ťažko vybojovaný predmet pritisne k hrudi.

Nevie, že ho skúšali, ale je na seba napriek tomu hrdý.

O dve minúty sa žena vráti. Tentoraz ju spozná. Má svetlejšie oči, vzor na zelenej šatke je nezameniteľný, zlaté krúžky jej lemujú pravé, ale nie ľavé ucho.

Žena mu poďakuje za službu, keď jej podá hnedú knižku. Zašmátra v kabelke a vytiahne zabalený cukrík a položí si prst na pery. Chlapec si strčí cukrík do vrecka, lebo vie, že takéto veci nie sú v knižnici dovolené.

Žena mu znova poďakuje a odíde s knihou.

Nasledujúcich sedem rokov chlapca priamo neoslovia.

Mnoho z prvých skúšok prebieha podobne, hľadá sa starostlivosť a úcta a všímanosť k detailom. Sleduje sa, ako reagujú na každodenný stres alebo mimoriadne situácie. Zvažuje sa, ako reagujú na sklamanie alebo stratu mačky. Od niektorých sa požaduje, aby spálili alebo inak zničili knihu. (Zničiť knihu bez ohľadu na to, aká je nechutná či urážlivá alebo zle napísaná, znamená neprejsť skúškou.)

Jediná chyba predstavuje vylúčenie.

Po dvanástej skúške potenciálnych strážcov informujú o tom, že sú vo výbere. Tí, ktorí sa nenarodili tam dole, sú odvedení do Prístavu a ubytujú ich v izbách, ktoré žiadny z usadlíkov nikdy neuvidí. Tam študujú a podstupujú rôzne ďalšie skúšky. Sú to testy psychologickej sily a sily vôle. Previerky improvizácie a predstavivosti.

Tento proces trvá tri roky. Mnohí sú vylúčení. Iní to v priebehu vzdajú. Niektorí, no nie všetci, prídu na to, že vytrvalosť je teraz dôležitejšia než výkon.

Ak zvládnu celé tri roky, dostanú vajce.

Sú oslobodení od výcviku a štúdia.

Jediné, čo ostáva, je vrátiť sa o šesť mesiacov s tým istým, nerozbitým vajcom.

Úloha s vajcom je skazou mnohých potenciálnych strážcov.

Z tých, čo odídu s vajcom, sa vráti možno polovica.

Potenciálny strážca (muž alebo žena) je aj s nerozbitým vajcom predvedený pred staršieho strážcu (muža či ženu). Starší strážca ukáže na vajce, ktoré má potenciálny strážca na dlani.

Starší strážca sa načiahne, ale namiesto toho, by prijal túto obeť, stisne potenciálnemu strážcovi prsty okolo vajca.

Starší strážca ich potom zovrie a prinúti potenciálneho strážcu rozpučiť vajce.

V ruke potenciálneho strážcu ostane len popraskaná škrupina a prach. Jemný zlatý prášok, ktorý z dlane nikdy úplne nezmizne a trblieta sa ešte o niekoľko desaťročí.

Starší strážca nepovie nič o krehkosti ani o zodpovednosti. Tieto slová nemusia byť vyslovené. Všetko je jasné.

Starší strážca súhlasne prikývne. A potenciálny strážca dôjde na koniec výcviku a na začiatok svojej iniciácie.

Tá sa uskutočňuje v známych miestnostiach Prístavu, začína sa v Srdci pri hodinách s kmitajúcim kyvadlom a pokračuje zo stredu k vonkajším miestnostiam po hlavných chodbách, cez obývané krídla a čítárne a nadol do vínnej pivnice a do tanečnej sály s impozantným kozubom, vyšším ako najvyšší strážca.

Potom ich zavedú do miestností, ktoré nikdy nevidel nikto okrem samotných strážcov. Skryté miestnosti a zamknuté miestnosti a zabudnuté miestnosti. Idú hlbšie než ktorýkoľvek obyvateľ, ktorýkoľvek učeň. Sami si zapalujú sviečky. Vidia, čo nevidí nikto iný. Vidia, čo bolo predtým.

Nesmú klásť otázky. Smú len sledovať.

Kráčajú po brehoch Bezhviezdneho mora.

Keď sa obhliadka blíži ku koncu, potenciálnych strážcov odvedú do malej miestnosti s horiacim ohňom a jedinou stoličkou. Strážcu posadia a spýtajú sa ho jediné.

Položil by si za toto svoj život?

A oni odpovedia áno alebo nie.

Tí, ktorí povedia áno, ostanú na stoličke.

Zaviažu im oči, ruky im zviažu za chrbtom. Ich sutany alebo košele sú upravené tak, aby mali odhalenú hrud'

Nevidený umelec s ihlou a kalamárom im znova a znova prepichuje pokožku.

Meč, dlhý tri či štyri palce, je vytetovaný na telo každého strážcu.

Každý meč je jedinečný. Bol navrhnutý pre tohto, a žiadneho iného strážcu. Niektoré sú jednoduché, iné komplikované a ozdobné, znázorňované do najmenšieho detailu čiernym, sépiovým či zlatým atramentom.

Ak potenciálny strážca povie nie, meč, ktorý bol navrhnutý, je uložený do katalógu a nikdy nie je vytetovaný.

Málo z nich tu, po všetkom, čo videli, povie nie. Veľmi málo.
Tým, ktorí tak učinia, tiež zaviažu oči a zviažu ruky za chrbtom.
Dlhou, ostrou ihlou im rýchlo prebodnú srdce.
Je to pomerne bezbolestná smrť.

Tu v tejto miestnosti je prineskoro zvoliť si inú cestu, po tom všetkom, čo videli. Smú sa rozhodnúť, že sa nestanú strážcami, ale potom je tu len jediná možnosť.

Strážcov nespoznáte. Nenosia rúcha ani uniformy. Ich úlohy rotujú. Väčšina ostáva v Prístave, ale niekoľkí putujú po povrchu, nepovšimnutí a nevidení. Trocha zlatého prachu na dlani nič neznamená pre tých, ktorí nechápu jeho význam. Vytetovaný meč sa dá poľahky zakryť.

Môže sa zdať, že ničomu neslúžia, ale nie je to tak.

Vedia, čomu slúžia.

Čo chránia.

Chápu, čo sú, a na ničom inom nezáleží.

Chápu, že byť strážcom znamená byť pripravený umrieť, vždy.

Býť strážcom znamená nosiť na hrudi smrť.

ZACHARY EZRA RAWLINS stojí na chodbe a civie na zdraap papiera, keď z miestnosti vyjde Kat znova zababušená vo vrstvách zimného oblečenia.

„Hej, ešte si tu!“ poznamená.

Zachary poskladá papier a strčí si ho do vrecka.

„Už ti niekto povedal, že máš úchvatné pozorovacie schopnosti?“ spýta sa a Kat ho buchne do ramena. „To som si zaslúžil.“

„S Lexi ideme do Gryfa na drink, ak sa chceš pridať,“ povie Kat a ukáže ponad plece na študentku divadelnej vedy s dredmi, ktorá si práve oblieka kabát.

„Jasné,“ povie Zachary, lebo knižnica je zavretá, čo mu bráni preskúmať stopu na papieriku vo vrecku, a navyše vo Vysmiatom gryfovi robia fantastický kokteil sidecar.

Všetci traja sa spolu brodia snehom z kampusu do centra, do krátkej, úzkej uličky s barmi a reštauráciami, ktoré žiaria na pozadí nočnej oblohy, chodník lemujú stromy s vrstvou ľadu na konároch.

Pokračujú v rozhovore z učebne, čo sa zvrtné ne to, že Kat s Lexi Zacharymu zhrnú diskusiu z predchádzajúceho týždňa, a kým dôjdu k baru, opisujú *site-specific* divadlo hrané v nedivadelných, atypických priestoroch často s participáciou obecnstva.

„Neviem, ja nie som veľmi na zapájanie obecnstva,“ povie Zachary, keď sa usadia k stolu v rohu. Zabudol, ako veľmi má rád tento bar s tmavým drevom a klasickými holými žiarovkami, ktoré osvetľujú priestor z rôznorodých starožitných kusov nábytku.

„Ja *nenávidím* zapájanie obecnstva,“ uistí ho Lexi. „Tu ide skôr o akési samonasmerovanie, ideš, kam chceš, sám rozhoduješ o tom, čo uvidíš.“

„No ako potom zaistíš, aby ktokoľvek z obecnstva videl celý príbeh?“